

Utgiftsområde 19

Regional utveckling

Utgiftsområde 19 – Regional utveckling

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Utgiftsområde 19 Regional utveckling.....	5
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	5
2.2	Utgiftsutveckling.....	6
2.3	Skatteutgifter	7
2.4	Mål för utgiftsområdet.....	7
2.5	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	8
2.6	Resultatredovisning	10
2.6.1	Regionerna har prioriterat hållbarhet i det regionala utvecklingsarbetet.....	10
2.6.2	Vissa statliga myndigheters bidrag till den regionala utvecklingspolitiken.....	12
2.6.3	Stöd till kommersiell service i gles- och landsbygder.....	14
2.6.4	Selektiva regionala företagsstöd för kapitalförsörjning	16
2.6.5	Regionalt transportbidrag.....	19
2.6.6	Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020	21
2.6.7	Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	23
2.7	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	29
2.7.1	En bredd av insatser inom andra utgiftsområden har bidragit till att uppnå målet.....	30
2.7.2	Regionalt utvecklingsarbete och regionalfondsprogrammen har bidragit till stärkt konkurrenskraft och omställning till hållbar regional utveckling.....	30
2.7.3	Regionalt transportbidrag som kompensation för kostnadsnackdelar	33
2.8	Politikens inriktning	33
2.8.1	En politik för hållbar regional utveckling i hela landet	33
2.8.2	EU:s sammanhållningspolitik	35
2.9	Budgetförslag.....	36
2.9.1	1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	36
2.9.2	1:2 Transportbidrag.....	38
2.9.3	1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	38

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2026 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2026 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	2 167 337
1:2 Transportbidrag	455 864
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	2 251 000
Summa anslag inom utgiftsområdet	4 874 201

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	3 820 000	2027–2032
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	4 900 000	2027–2030
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	8 720 000	

2 Utgiftsområde 19 Regional utveckling

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 19 Regional utveckling omfattar insatser i form av projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning.

Statliga myndigheter och andra statliga aktörer som har verksamheter av särskild betydelse för möjligheterna att uppnå den regionala utvecklingspolitikens mål anges nedan.

Statliga myndigheter och andra statliga aktörer som har verksamheter av särskild betydelse för möjligheterna att uppnå den regionala utvecklingspolitikens mål

– Affärsverket svenska kraftnät	– RISE Research Institutes of Sweden AB
– Almi AB	– Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
– Arbetsförmedlingen	– Sametinget
– Boverket	– Sjöfartsverket
– Ekonomistyrningsverket	– Skogsstyrelsen
– Folkhälsomyndigheten	– Statens energimyndighet
– Försäkringskassan	– Statens jordbruksverk
– Jämställdhetsmyndigheten	– Statens kulturråd
– Konstnärsnämnden	– Statens skolverk
– Livsmedelsverket	– Statistiska centralbyrån
– Luftfartsverket	– Stiftelsen Svenska Filminstitutet
– Länsstyrelserna	– Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden)
– Myndigheten för digital förvaltning	– Sveriges geologiska undersökning
– Myndigheten för kulturanalys	– Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
– Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	– Tillväxtverket
– Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	– Trafikanalys
– Myndigheten för yrkeshögskolan	– Trafikverket
– Naturvårdsverket	– Transportstyrelsen
– Patent- och registreringsverket	– universitet och högskolor
– Pensionsmyndigheten	– Universitetskanslersämbetet
– Polismyndigheten	– Verket för innovationssystem.
– Post- och telestyrelsen	
– Riksantikvarieämbetet	
– Riksarkivet	

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

	Utfall 2024	Budget 2025 ¹	Prognos 2025	Förslag 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028
1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	1 547	2 012	1 843	2 167	2 226	1 737
1:2 Transportbidrag	525	550	495	456	456	456
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	641	1 732	1 237	2 251	1 955	1 996
Äldreanslag						
2024 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	106					
Totalt för utgiftsområde 19 Regional utveckling	2 819	4 294	3 576	4 874	4 637	4 189

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna för 2024 inom utgiftsområdet blev 1 103 miljoner kronor lägre än anvisade medel. Det beror främst på att programmen som finansieras av anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027* och anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* för medfinansiering av Fonden för en rättvis omställning haft lägre utgifter än tidigare beräknat. Utgifterna för äldreanslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* blev också lägre än tidigare beräknat. Det beror på att projekten har rekvirerat medel från fonden i lägre omfattning än beräknat.

Prognosen för 2025 är att utgifterna inom utgiftsområdet blir 696 miljoner kronor lägre än anvisat. Det beror framför allt på att utgifterna för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027* beräknas bli lägre än tidigare beräknat. Det beror på att projekt har rekvirerat medel i lägre omfattning än beräknat.

Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2026–2028 för utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	4 294	4 294	4 294
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	580	343	-530
<i>varav BP26</i>	<i>162</i>	<i>864</i>	<i>538</i>
Överföring till/från andra utgiftsområden			425
Övrigt			
Ny utgiftsram	4 874	4 637	4 189

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Av tabell 2.3 framgår utgiftsområdets föreslagna anslagsram för 2026 fördelad på transfereringar, verksamhetsutgifter och investeringar.

Tabell 2.3 Utgiftsram 2026 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

	2026
Transfereringar ¹	4 001
Verksamhetsutgifter ²	761
Investeringar ³	112
Summa utgiftsram	4 874

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2024 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten får någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Vid sidan av stöd till företag och hushåll på budgetens utgiftssida finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter. Innebörden av skatteutgifter beskrivs närmare i Förslag till statens budget, finansplan m.m., avsnittet om skattefrågor. Den samlade redovisningen finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2025 (skr. 2024/25:98). I tabell 2.4 redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

	2025	2026
Avdrag för bidrag till regionala utvecklingsbolag (B15)	-	-
Regional nedsättning av egenavgifter (D1)	60	70
Regional nedsättning av arbetsgivaravgifter (D3)	660	690
Nedsatt energiskatt på el i vissa kommuner (F15)	880	880
Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden (G9)	1 370	1 370

Anm.: Inom parentes anges den beteckning för respektive skatteutgift som används i regeringens skrivelse.

Skatteutgifter som inte har beräknats anges med "-".

Källa: Regeringens skrivelse 2024/25:98.

2.4 Mål för utgiftsområdet

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19, bet. 2019/20:NU2, rskr. 2019/20:113). För en beskrivning av målet se budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.4).

Insatser för regional utveckling inom andra utgiftsområden

I princip samtliga utgiftsområden är av betydelse för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. En bredd av insatser är därmed viktigt, dvs. betydligt fler insatser än de som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Tvärsektoriell styrning av resurser inom många utgiftsområden samt regional hänsyn och ett territoriellt perspektiv är av betydelse för att skapa mer ändamålsenliga insatser för att nå såväl målet för den regionala utvecklingspolitiken som andra mål. Se tabell 2.5 för andra utgiftsområden med mål som har beslutats av riksdagen som är av särskild betydelse för de strategiska områdena och prioriteringarna för den regionala utvecklingspolitiken 2021–2030. I avsnitt 2.7.1 redovisas insatser inom andra utgiftsområden som

regeringen bedömer har särskilt bidragit till målet för den regionala utvecklingspolitiken. En redovisning av resultat av insatser inom andra utgiftsområden samt insatsernas regionala effekter görs däremot inte inom ramen för utgiftsområde 19 Regional utveckling.

En rad olika faktorer påverkar den regionala utvecklingen, bl.a. skiljer sig förutsättningarna åt med avseende på tätorts-, befolknings-, utbildnings-, närings- och företagsstruktur samt infrastruktur. Det gör att t.ex. kriser och konjunkturförändringar påverkar olika delar av landet på olika sätt. Den regionala utvecklingspolitikens effekter är därför ofta svåra att mäta och särskilja från övergripande konjunktur- och strukturförändringar.

Tabell 2.5 Andra utgiftsområden med mål som har beslutats av riksdagen som är av särskild betydelse för de strategiska områdena och prioriteringarna för den regionala utvecklingspolitiken

Strategiska områden 2021–2030	Utgiftsområden och områden med mål
Likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet	UO1: demokratipolitik och nationella minoriteter, UO1 och UO23: samepolitik, UO9: hälso- och sjukvårdspolitik, UO13: integrationspolitik, jämställdhetspolitik och politiken mot utanförskap, UO14: arbetsmarknadspolitik, UO16: utbildningspolitik, UO17: kulturpolitik, de statliga insatserna till stöd för den kommunala kulturskolan, arkitektur, form och design, kulturmiljö, film, ungdomspolitik, politik för det civila samhället, idrottspolitik och friluftslivspolitik, UO18: samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet, UO20: miljöpolitik, UO21: energipolitik, UO22: transportpolitik och politiken för informationssamhället samt UO23: Politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel samt en sammanhållen landsbygdpolitik. Det kommunalekonomiska utjämnningssystemet för kommuner och regioner är viktigt för att en likvärdig offentlig service ska kunna erbjudas i landets olika delar.
Kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet	UO1 och UO23: samepolitik, UO13: integrationspolitik och jämställdhetspolitik, UO14: arbetsmarknadspolitik, UO16: utbildningspolitik och forskningspolitik, UO17: kulturpolitik, ungdomspolitik och politik för civila samhället, UO22: transportpolitik och politiken för informationssamhället, UO23: politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, en sammanhållen landsbygdpolitik, politik för en konkurrenskraftig och sammanhållen livsmedelskedja samt UO24: näringspolitik samt utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande.
Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet	UO1 och UO23: samepolitik, UO13: integrationspolitik och jämställdhetspolitik, UO16: utbildningspolitik och forskningspolitik, UO17: kulturpolitik, arkitektur, form och design, kulturmiljö, film, ungdomspolitik och politik för civila samhället, UO20: miljöpolitik, UO21: energipolitik, UO22: politiken för informations-samhället, UO23: politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, en sammanhållen landsbygdpolitik, politik för en konkurrenskraftig och sammanhållen livsmedelskedja, skogspolitik samt UO24: näringspolitik samt utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande.
Tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet	UO13: integrationspolitik och jämställdhetspolitik, UO16: utbildningspolitik, UO20: miljöpolitik, UO21: energipolitik, UO22: transportpolitik och politiken för informationssamhället, UO23: politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, en sammanhållen landsbygdpolitik, politik för en konkurrenskraftig och sammanhållen livsmedelskedja samt UO24: näringspolitik samt utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande.

2.5 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Av tabell 2.6 framgår centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. De centrala indikatorerna som redovisas i tabellen avser förväntade eller beräknade resultat samt faktiska resultat av insatserna.

För en beskrivning av centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, se budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/2021:1

utg.omr. 19 avsnitt 2.5) och budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.5). Vissa nya kompletterande indikatorer anges i avsnitt 2.6.7.

De centrala indikatorerna för stöd till kommersiell service, selektiva regionala företagsstöd och transportbidrag, som framgår av tabell 2.6, redovisas inte i denna budgetproposition vad gäller beviljade stöd 2020. Anledningen är att bearbetningen av denna statistik inte varit möjlig att genomföra i tid. Indikatorerna vad gäller beviljade stöd 2020 kommer i stället redovisas och kommenteras i budgetpropositionen för 2027. I avsnittet 2.7 framgår en bedömning av resultaten av de aktuella stöden under en längre period.

I denna budgetproposition redovisas för Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 en indikator för riskkapitalfonder, då inga nya beslut har fattats för övriga insatser inom programperioden.

För den projektverksamhet som finansieras av anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* har regeringen tagit fram ett nytt uppföljningssystem. Det pågår ett utvecklingsarbete för att se över om det är möjligt att redovisa resultat kopplat till målet för den regionala utvecklingspolitiken. I september 2024 gav regeringen Myndigheten för digital förvaltning, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Statistiska centralbyrån, Tillväxtverket och Verket för innovationssystem i uppdrag att tillsammans utveckla och införa en myndighetsgemensam metod för datainsamling och datadelning (KN2024/01748). Metoden ska enligt uppdraget användas för att tillgängliggöra data och digital information om statlig finansiering, både på statens intäktssida och utgiftssida, till företag och företagsfrämjande aktörer. Inom ramen för uppdraget har myndigheterna påbörjat ett arbete som bl.a. kan bidra till att följa upp projektverksamheten och redovisa dess resultat kopplat till målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Tabell 2.6 Centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Indikatorområde	Centrala indikatorer
Stöd till kommersiell service finansierat av anslaget 1:1 <i>Regionala utvecklingsåtgärder</i>	– Överlevnadsgrad ¹
Selektiva regionala företagsstöd finansierat av anslagen 1:1 <i>Regionala utvecklingsåtgärder</i> och 1:3 <i>Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020</i> ²	– Arbetsproduktivitet ¹
Transportbidrag finansierat av anslaget 1:2 <i>Transportbidrag</i>	– Överlevnadsgrad ¹ – Arbetsproduktivitet ¹
Riskkapitalfonder inom ramen för de åtta regionala strukturfondsprogrammen och det nationella regionalfondsprogrammet perioden 2014–2020 finansierat av anslagen 1:3 <i>Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020</i> och 1:1 <i>Regionala utvecklingsåtgärder</i>	– Investerade medel ¹
Regionalfondsprogrammen perioden 2021–2027 finansierat av anslagen 1:4 <i>Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027</i> och 1:1 <i>Regionala utvecklingsåtgärder</i>	– Antal företag som får stöd – Medfinansiering ¹

¹ Indikatorn är inte könsuppdelad.

² Med selektiva regionala företagsstöd avses statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag samt statligt stöd till regionala investeringar.

Utöver indikatorer utgår regeringens redovisning från ett antal bedömningsgrunder som uppföljningar och redovisningar för att bedöma måluppfyllelsen. Dessa ger dels kvantitativa mått, dels en mer kvalitativ bedömning av resultat. De centrala bedömningsgrunderna är

- mäta regional utveckling, indikatorer i budgetpropositionen för utgiftsområde 19 Regional utveckling
- vissa statliga myndigheters bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken (LI2025/00889)
- regionalt utvecklingsarbete 2024 (LI2025/00849)
- uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service, budgetåret 2024 (LI2025/00811)
- redovisning av arbetet med att främja tillgänglighet till grundläggande kommersiell service och viss offentlig service för företag och medborgare i servicegläsa områden (LI2025/00809)
- statusrapport för 2024 – Återrapportering av regionalfondsprogram inklusive Interregprogram och Fonden för en rättvis omställning programperioden 2014–2020 och 2021–2027 (LI2025/00761).

Följande centrala bedömningsgrunder redovisas vart annat år eftersom det sker små förändringar av utfallet mellan olika år:

- mäta regional utveckling, indikatorer i budgetpropositionen för utgiftsområde 19 Regional utveckling
- vissa statliga myndigheters bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken (LI2024/00889).

Regeringskansliet avser att fortsätta arbetet med att utveckla resultatredovisningen i dialog med näringsutskottet.

2.6 Resultatredovisning

Resultatredovisning i denna proposition bygger huvudsakligen på resultat som avser 2024 utom för Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 där resultat redovisas sammantaget för insatser åren 2014–2024 och för Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027 där resultat redovisas sammantaget för insatser åren 2022–2024.

Insatser och statliga myndigheters verksamheter av betydelse för den regionala utvecklingspolitikens mål och prioriteringar finansieras dels av anslagen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, dels genom andra utgiftsområden. Dessutom finansieras insatserna av andra aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Regionerna och Gotlands kommun (regionerna) samt Tillväxtverket beslutar om användning av medel från anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* men finansierar även insatser med egna medel. Eftersom resultatredovisningen i budgetpropositionen även omfattar denna medfinansiering är den totala redovisningen av medel större än det som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Resultatredovisningen inleds med ett avsnitt om regionalt utvecklingsarbete. Därefter kommer ett avsnitt om vissa statliga myndigheters bidrag till den regionala utvecklingspolitiken. Syftet är att sätta in resultatredovisningen av anslagen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling i ett större sammanhang kopplat till regionernas och de statliga myndigheternas arbete. Avslutningsvis följer resultatredovisningen av centrala insatser som finansieras av anslag inom utgiftsområdet.

2.6.1 Regionerna har prioriterat hållbarhet i det regionala utvecklingsarbetet

Tillväxtverket redovisade i april 2025 den centrala bedömningsgrunden Regionalt utvecklingsarbete 2024, vilket är en sammanställning av regionernas och Gotlands

kommuns regionala utvecklingsarbete under 2024 (LI2025/00849). Insatserna som redovisningen redogör för finansieras huvudsakligen från anslagen 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*, 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* och 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027*. Redovisningen görs i vissa delar uppdelat på de strategiska områdena som anges i regeringens skrivelse Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (skr. 2020/21:133). Tillväxtverkets redovisning innehåller till viss del även insatser som regionerna genomför på frivillig basis.

Av redovisningen framgår att regionernas samverkan och samråd med Tillväxtverket, vissa andra statliga myndigheter såsom länsstyrelserna, andra regioner, kommuner, civila samhällets organisationer samt näringsliv är en central del av det regionala utvecklingsarbetet. Samverkan och samråd mellan aktörerna har bl.a. skett genom framtagande av gemensamma kunskapsunderlag och arbetssätt inom flera sakområden, exempelvis avseende kompetensförsörjning, innovation och hållbar utveckling. Enligt Tillväxtverkets redovisning bedömer regionerna att samverkan och samråd i förekommande fall har fungerat.

Regionernas sammantagna arbete för att bidra till målet för den regionala utvecklingspolitiken har enligt Tillväxtverkets redovisning varit betydande. Arbetet har även enligt myndigheten varit i linje med målen för Agenda 2030. I arbetet har regionerna prioriterat omställningen till en hållbar regional utveckling. Regionerna har även förvaltat och utvecklat arbetssätt för att möta samhällsutmaningarna i ett regionalt sammanhang eftersom utmaningarna påverkar länen på olika sätt utifrån regionala förutsättningar och möjligheter. Genom hållbarhetsintegrerade strategier samt planerings- och beslutsprocesser har fördelningen av medel från anslag 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* enligt Tillväxtverkets redovisning bidragit till en hållbar regional utveckling.

Regionerna har enligt Tillväxtverkets bedömning som ambition att utveckla hela sina län och det territoriella perspektivet är därför integrerat i styrande dokument. För att kunna tillämpa ett territoriellt perspektiv har regionernas arbetssätt bl.a. utvecklats genom insatser, analyser, uppföljningar och utvärderingar. Fördelningen av medel från anslag 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* har enligt Tillväxtverkets redovisning bidragit till ett territoriellt perspektiv genom att t.ex. förutsättningarna för att bevilja projekt- och företagsstöd har relaterats till olika territoriers förutsättningar. Regionernas arbete med lärande genom analys, uppföljning, utvärdering och forskning har skett med utgångspunkt i samtliga tre hållbarhetsdimensioner och med hänsyn till ett territoriellt perspektiv.

Inom det strategiska området likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd har regionerna på frivillig basis genomfört insatser bl.a. för att stärka aktörers kompetens inom folkhälsa och olika former av regional planering samt insatser inom kultur, fritid och upplevelser. Regionerna har även genomfört insatser för att öka tillgången till kommersiell service inom ramen för regionala serviceprogram utifrån uppdrag att ta fram ett metodstöd för regionala serviceprogram 2022–2030 samt att bistå regionerna och Gotlands kommun vid framtagande och genomförande av regionala serviceprogram (N2021/01349) samt erbjudande till Gotlands kommun och regionerna att ta fram och genomföra regionala serviceprogram för perioden 2022–2030 (N2021/02467 och N2021/02029).

Inom det strategiska området kompetensförsörjning och kompetensutveckling samt regionernas uppgift att fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet enligt lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar har regionernas analyser bl.a. varit inriktade mot att tillhandahålla regionala bedömningar om kompetensbehov samt planering och dimensionering av gymnasial utbildning. Mål och

prioriteringar har varit förankrade genom bl.a. råd eller forum med deltagande från olika aktörer. Olika aktörer har genomfört insatser för att utveckla effektiva strukturer för validering på regional nivå samt för att öka kännedomen om olika utbildningar och yrken hos bl.a. näringsliv, offentlig sektor och arbetssökande samt rörande insatser för att attrahera kompetens.

Inom det strategiska området innovation och förnyelse samt företagande och entreprenörskap har insatser genomförts inom ramen för bl.a. strategier för smart specialisering som regionerna på frivillig basis har tagit fram. Detta arbete är enligt Tillväxtverket redovisning viktigt för att stärka företags konkurrenskraft. Det har bl.a. genomförts insatser inom områdena industrins omställning, livsmedel och besöksnäring. Även insatser, bl.a. utbildningar, har genomförts för att bidra till en grön omställning inklusive cirkulär ekonomi och energiomställning. Dessutom har insatser för ökad digitalisering, inklusive artificiell intelligens i små och medelstora företag, samt insatser för att främja utveckling av företag genom bl.a. inkubatorverksamhet och ökad export genomförts.

Inom det strategiska området tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet har insatser bl.a. genomförts för att utveckla tillgång till bredband, öppna data och hållbara resor inklusive cykelinfrastruktur och kollektivtrafik för medborgare och företag. Även kunskapsunderlag har tagits fram beträffande kollektivtrafik. Vidare har samråd genomförts gällande kunskapsunderlag m.m. till de länsplaner för regional transportinfrastruktur som regionerna senare ska ta fram och besluta om.

2.6.2 Vissa statliga myndigheters bidrag till den regionala utvecklingspolitiken

Insatserna finansieras huvudsakligen av anslagen 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*, 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* och 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027* samt från medverkande statliga myndigheters anslag.

Tillväxtverket redovisade i april 2025 till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) redovisat den centrala bedömningsgrunden Vissa statliga myndigheters bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken (LI2025/00889). Redovisningen bygger på nedan angivna myndigheters respektive redovisning gällande hur myndigheters verksamhet har bidragit till målen för den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken. Se även utgiftsområde 23 Areella näringarna, landsbygd och livsmedel, avsnitt 2.6.1 för en resultatredovisning avseende vissa statliga myndigheters bidrag till den sammanhållna landsbygdspolitiken.

Följande myndigheter ingick i Tillväxtverkets redovisning:

- Arbetsförmedlingen
- Boverket
- länsstyrelserna
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Myndigheten för yrkeshögskolan
- Naturvårdsverket
- Post- och telestyrelsen
- Riksantikvarieämbetet
- Statens energimyndighet
- Statens jordbruksverk
- Statens kulturråd

- Trafikverket
- Verket för innovationssystem.

Myndigheterna redovisade genomförda insatser fördelat på de strategiska områdena i den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030.

Inom det strategiska området likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet har myndigheterna enligt Tillväxtverket genomfört insatser för livskvalitet, attraktiva miljöer, samhällsplanering samt kommersiell och offentlig service. Insatserna rör till exempel fysisk planering, ungas organisering samt natur- och kulturmiljöer. Det förekom också insatser relaterat till klimatanpassning och stöd till lantbruksföretagare.

Inom det strategiska området kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet har myndigheterna enligt Tillväxtverket genomfört insatser för att öka tillgången till utbildning och matchning på arbetsmarknaden. Myndigheterna har också genomfört insatser för att bidra till att stärka regionernas arbete med kompetensförsörjning.

Inom det strategiska området Innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet har myndigheterna enligt Tillväxtverket genomfört insatser främst för att främja en konkurrenskraftig, cirkulär och hållbar ekonomi samt för att stärka innovationssystem och tillvarata digitaliseringens möjligheter. Det har även genomförts insatser inom framför allt forskning, och innovation, affärsutveckling samt jordbruk och klimat. Länsstyrelserna har genomfört insatser vad gäller exempelvis handläggningstider och service för att förenkla för företag.

Inom det strategiska området tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet har myndigheterna enligt Tillväxtverket främst genomfört insatser för bredbandsutbyggnad, digital inkludering och utveckling av transportsystemet. Några länsstyrelser har även genomfört insatser för fysisk och digital infrastruktur i förhållande till beredskap.

Länsstyrelserna har bidragit med insatser genom att inom sitt ansvarsområde främja andra statliga myndigheters medverkan i det regionala utvecklingsarbetet. Enligt Tillväxtverket har samverkan med regionerna genomförts beträffande regionala utvecklingsstrategier (RUS) och landsbygdsutveckling. Flera länsstyrelser har samarbetat med statliga myndigheter i länen i frågor rörande bl.a. innovation, infrastruktur, jämställdhet och totalförsvar i syfte att främja en hållbar regional utveckling.

Den regionala utvecklingspolitiken anses av Tillväxtverket inte vara styrande för myndigheternas medverkan i det regionala utvecklingsarbetet

Sammantaget konstaterar Tillväxtverket att myndigheterna har bidragit till den regionala utvecklingspolitikens genomförande. Tillväxtverket anser emellertid att det oftast inte framkommer om och i sådana fall hur såväl nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 som regionala utvecklingsstrategier har påverkat inriktningen på myndigheternas verksamheter och insatser. På så sätt förefaller inte den regionala utvecklingspolitiken genom förordningen (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete vara styrande för majoriteten av myndigheternas medverkan i det regionala utvecklingsarbetet. Flera myndigheter har redogjort för och bedömt måluppfyllelse i förhållande till målen för det utgiftsområde som främst finansierar verksamheten men inte i förhållande till den regionala utvecklingspolitiken.

Tillväxtverket anser att myndigheterna i viss mån har beaktat ett territoriellt perspektiv bl.a. när myndigheterna har tagit fram kunskapsunderlag, vägledningar och statistik. Vissa myndigheter har angett att det är viktigt att veta om och hur förutsättningarna i landet skiljer sig åt för att kunna uppfylla målen för det utgiftsområde myndigheterna finansieras ifrån. Tillväxtverket saknar dock redovisningar om hur det territoriella perspektivet faktiskt har påverkat såväl prioriteringen av som inriktningen på insatser. Uppdrag ställda till myndigheter som inkluderar samarbete med regioner och kommuner vilka är finansierade inom främst utgiftsområde 19 Regional utveckling har emellertid i stor utsträckning bidragit till det regionala utvecklingsarbetet.

Det finns flera exempel på att myndigheterna har genomfört åtgärder för att stärka det territoriella perspektivet i sitt arbete. Ett antal myndigheter har deltagit i aktiviteter för fördjupat lärande om territoriellt perspektiv, arrangerade inom ramen för det myndighetsnätverk som Tillväxtverket ansvarar för.

Vissa av myndigheterna, inklusive länsstyrelserna, har samverkat med såväl andra myndigheter som med regioner, kommuner och andra organisationer. Men hur samverkan har bedrivits och fungerat framkommer inte alltid. Hur väl utvecklad samverkan är mellan olika aktörer inom frågor som rör regional utveckling och landsbygdsutveckling är därför enligt Tillväxtverket svårt att avgöra.

2.6.3 Stöd till kommersiell service i gles- och landsbygder

I detta avsnitt redovisar regeringen stöd till kommersiell service som finansieras av anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Ett investeringsstöd till kommersiell service har t.o.m. 2024 finansierats via landsbygdsprogrammet av anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Även detta stöd redovisas i detta avsnitt.

Avsnittet bygger på de centrala bedömningsgrunderna Redovisning av arbetet med att främja tillgänglighet till grundläggande kommersiell service och viss offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden (LI2025/00809) och Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service, budgetåret 2024 (LI2025/00811).

Resultaten följs även upp genom

- den centrala indikatorn överlevnadsgrad för butiker som beviljats stöd till kommersiell service men redovisas inte i denna budgetproposition vad gäller beviljade stöd 2020, se avsnitt 2.5
- de kompletterande indikatorerna fördelning av män och kvinnor i företag som beviljats stöd till kommersiell service och antal butiker som beviljats särskilt driftstöd.

Under 2024 uppgick det totala stödet till kommersiell service inom utgiftsområde 19 Regional utveckling och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till ca 151 miljoner kronor, vilket är en lägre nivå än 2023 då summan för det totala stödet var ca 216 miljoner kronor. Anledningen till att det totala stödet har minskat är bl.a. att den särskilda satsningen 2023 på ett extra servicebidrag med anledning av främst höga elpriser avslutades 2024 (N2022/02385). Det beror även på att insatser som finansierats av medel från anslaget inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel successivt sedan 2023 har minskat i omfattning eftersom de insatser som finansierats av landsbygdsprogrammet avslutades 2024.

Strukturen av dagligvarubutiker som beviljats särskilt driftstöd är stabil

De dagligvarubutiker som uppfyllde villkoren för stöd i enlighet med den numera upphävda förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service har beviljats särskilt driftstöd. Antal butiker som har beviljats särskilt driftstöd har varit relativt konstant vilket visar på en stabil struktur av dagligvarubutiker i sårbara och utsatta glesbygdsområden, se tabell 2.7. Av tabell 2.8 framgår uppföljningen av den centrala indikatorn överlevnadsgrad perioden 2014–2019. Resultaten visar att mottagare av stöd till kommersiell service över perioden har en högre överlevnadsgrad än kontrollgruppen.

Tabell 2.7 Uppföljning av indikatorn antal butiker som beviljats särskilt driftstöd

Stödform	Indikator	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kommer-siell service	Antal butiker som beviljats särskilt driftstöd	180	180	269	276	276	270	268	274	277

Källa: Tillväxtverket.

Tabell 2.8 Uppföljning av den centrala indikatorn överlevnadsgrad

Procent

Stödform	Indikator	2014 stöd-företag	2014 kontroll-grupp	2015 stöd-företag	2015 kontroll-grupp	2016 stöd-företag	2016 kontroll-grupp	2017 stöd-företag	2017 kontroll-grupp	2018 stöd-företag	2018 kontroll-grupp	2019 stöd-företag ¹	2019 kontroll-grupp ¹
Kommer-siell service	Överlev-nadsgrad ²	90,9	84,5	93,9	82,6	93,8	81,5	89,9	83,3	92,8	84,0	95,0	83,8

¹ År 2019 är det senaste året det finns uppgifter om.

² Mäts som andelen företag som fortfarande är aktiva tre år efter att stödet har beviljats. Till exempel avser den procentsats som anges under stödföretag 2019 den andel företag som fortfarande var aktiva tre år efter detta år. Indikatorn är inte könsuppdelad.

Källa: Tillväxtverket.

Jämn könsfördelning i företag som fått stöd

Företag som har beviljats stöd till kommersiell service hade en i princip jämn fördelning när det gäller andelen kvinnor och män i företagsledning och styrelse i stödföretagen, se tabell 2.9. Däremot är det betydligt fler kvinnor än män som är anställda i företag som har beviljats stöd till kommersiell service.

Tabell 2.9 Uppföljning av indikatorer för fördelning av kvinnor och män i företag som beviljats stöd till kommersiell service

År/indikatorer	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Operativ företagsledare ¹ andel kvinnor (%)	Operativ företagsledare ¹ andel män (%)	Styrelse andel kvinnor (%)	Styrelse andel män (%)
2024	846	376	42	58	47	53
2023	1 010	483	42	58	47	53
2022	857	380	42	58	47	53
2021	903	455	45	55	46	54
2020	772	325	45	55	46	54
2019	871	371	48	52	47	53
2018	667	263	46	54	48	52
2017	519	186	49	51	49	51
2016	543	201	45	55	44	56
2015	615	228	41	59	43	57
2014	624	287	37	63	43	57

¹ Verkställande direktör eller kontaktperson.

Källa: Tillväxtverket.

2.6.4 Selektiva regionala företagsstöd för kapitalförsörjning

Med selektiva regionala företagsstöd avses statligt stöd till regionala investeringar (investeringsstöd) samt statligt stöd för att regionalt främja företag (främjandestöd). De selektiva regionala företagsstöden finansieras av anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*, men kan även medfinansieras av anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* och anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027*.

Avsnittet bygger på den centrala bedömningsgrunden Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service (LI2025/00811).

Resultaten följs även upp genom

- den centrala indikatorn arbetsproduktivitet
- de kompletterande indikatorerna förädlingsvärde, överlevnadsgrad, antal anställda, beviljat belopp, investeringar som beräknas delfinansieras av stöden och fördelningen av män och kvinnor som beviljats stöd.

Indikatorerna arbetsproduktivitet, förädlingsvärde, överlevnadsgrad och antal anställda redovisas inte i denna budgetproposition vad gäller beviljade stöd 2020, se avsnitt 2.5.

Stöden har bidragit till en hävstångseffekt för investeringar

I tabell 2.10 redovisas beviljade selektiva regionala företagsstöd fördelade på län. Beviljade medel för selektiva regionala företagsstöd minskade med 70 miljoner kronor 2024 jämfört med 2023. Enligt Tillväxtverket kan detta bl.a. bero på att företag har avvaktat med att genomföra investeringar på grund av ett osäkert omvärlds- och konjunkturläge. I tabellen framgår omfattningen på de investeringar som beräknas delfinansieras av stöden. De totala investeringarna uppgår till nästan tre gånger beviljade medel vilket indikerar att de selektiva regionala företagsstöden har en stor hävstångseffekt.

I tabell 2.11 framgår uppföljningen av indikatorer för tidigare beviljade selektiva regionala företagsstöd perioden 2014–2019. Företag som har fått investeringsstöd eller främjandestöd under perioden har en högre överlevnadsgrad än företag i kontroll-

gruppen. Förädlingsvärdet har under perioden utvecklats starkare i stödföretagen än i kontrollgruppen. Arbetsproduktiviteten och utvecklingen av antal anställda uppvisar under perioden en bättre utveckling i stödföretagen än i kontrollgruppen.

Tabell 2.10 Beviljade selektiva regionala företagsstöd och investeringar som beräknas delfinansieras av stöden

Milljoner kronor

Län/indikator	Beviljat belopp 2020	Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden 2020	Beviljat belopp 2021	Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden 2021	Beviljat belopp 2022	Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden 2022	Beviljat belopp 2023	Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden 2023	Beviljat belopp 2024	Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden 2024
Stockholm	4	8	1	1	1	1	10	19	-	-
Uppsala	1	2	1	2	0	0	4	9	-	-
Södermanland	1	2	1	1	0	0	2	3	1	1
Östergötland	3	6	2	3	3	5	10	19	-	-
Jönköping	4	6	1	1	2	4	4	8	1	2
Kronoberg	1	2	3	7	5	10	7	13	5	11
Kalmar	12	23	5	11	5	13	17	50	8	22
Gotland	4	10	6	15	-	-	2	2	3	4
Blekinge	10	24	6	17	5	12	6	14	6	14
Skåne	18	26	3	7	2	3	17	33	0	1
Halland	10	20	7	13	8	16	9	19	4	9
Västra Götaland	56	111	87	579	36	112	39	113	49	154
Värmland	40	138	33	119	29	120	30	118	28	96
Örebro	18	59	14	50	16	56	13	41	18	64
Västmanland	20	34	11	19	13	26	21	40	14	36
Dalarna	37	122	24	136	34	175	13	36	26	87
Gävleborg	39	81	54	174	42	118	53	162	34	107
Västernorrland	79	166	95	227	114	361	96	214	76	242
Jämtland	95	255	130	520	101	309	100	248	89	247
Västerbotten	129	342	87	450	66	200	15	30	43	109
Norrbottn	77	210	110	391	58	243	16	49	6	17
Summa	655	1 646	680	2 742	538	1 780	483	1 238	413	1 219

Anm.: - Innebär att inga beslut har fattats. 0 innebär att beviljat belopp är avrundat till 0.
Källa: Tillväxtverket.

Tabell 2.11 Uppföljning av indikatorer för tidigare beviljade selektiva regionala företagsstöd

Procent

Stödform	Indikatorer	2016 stöd- företag	2016 kontroll- grupp	2017 stöd- företag	2017 kontroll- grupp	2018 stöd- företag	2018 kontroll- grupp	2019 stöd- företag ¹	2019 kontroll- grupp ¹
Investeringsstöd	Arbetsproduktivitet ²	4,2	3,2	4,0	2,2	2,5	2,0	4,0	2,7
Investeringsstöd	Förädlingsvärde ³	13,2	1,3	15,2	4,7	11,6	1,3	13,1	-1,6
Investeringsstöd	Överlevnadsgrad ⁴	95,1	89,7	95,9	90,3	96,1	87,1	96,9	85,1
Investeringsstöd	Antal anställda ⁵	7,3	3,0	6,0	-1,3	3,2	-1,5	-1,9	-2,8
Främjandestöd	Arbetsproduktivitet ²	3,8	2,9	4,0	2,7	2,9	1,6	4,1	4,0
Främjandestöd	Förädlingsvärde ³	9,1	2,2	9,2	1,2	10,2	0,4	10,1	3,0
Främjandestöd	Överlevnadsgrad ⁴	93,3	88,8	93,9	88,9	94,2	88,3	95,4	86,3
Främjandestöd	Antal anställda ⁵	6,3	0,1	5,2	-0,3	2,9	-0,3	5,9	-1,5

Anm.: Indikatorerna är inte könsupplade.

¹ År 2019 är det senaste året det finns uppgifter om. Stödordningarna investeringsstöd och främjandestöd infördes 2015.² Mäts som årlig utveckling av förädlingsvärdet delat med antal årsarbetare.³ Mäts som årlig utveckling i förädlingsvärde i procent, dvs. företagens produktionsvärde minus inköp av varor och tjänster.⁴ Mäts som andelen företag som fortfarande är aktiva tre år efter att stödet har beviljats. Till exempel avser den procentsats som anges under stödföretag 2019 den andel företag som fortfarande var aktiva tre år efter detta år.⁵ Mäts här som årlig utveckling av antalet anställda i företag (heltidstjänster).

Källa: Tillväxtverket.

Andelen kvinnor i företag som beviljats stöd är fortsatt lägre än andelen män

De företag som har beviljats selektiva regionala företagsstöd uppvisar en ojämn fördelning vad gäller antal anställda kvinnor respektive män samt andel kvinnor respektive män i företagsledning och styrelse, se tabell 2.12 och tabell 2.13. Uppgifterna i tabellerna kan jämföras med att 2023 var andelen verksamheter med en kvinna som operativ verksamhetsledare (OVL), dvs. den grupp personer som ansvarar för den löpande verksamheten inom företag, statliga myndigheter och organisationer i Sverige, ca 29 procent enligt Statistiska centralbyrån och Regeringskansliets beräkningar, se utgiftsområde 24 Näringsliv avsnitt 3.3.3. Statistiska centralbyråns namnändring från operativ företagsledare till operativ verksamhetsledare baseras framför allt på att även statliga myndigheter och organisationer finns med i den nya statistiken. Ändringen påverkar inte utfallet nämnvärt.

Tabell 2.12 Uppföljning av indikatorer för fördelning av kvinnor och män i företag som beviljats investeringsstöd

År/indikatorer	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Operativ företags- ledare ¹ andel kvinnor (%)	Operativ företags- ledare ¹ andel män (%)	Styrelse andel kvinnor (%)	Styrelse andel män (%)
2024	821	2 078	21	79	29	71
2023	878	1 912	25	75	30	70
2022	1 269	3 048	22	78	29	71
2021	1 419	3 853	20	80	30	70
2020	1 711	3 693	25	75	31	69
2019	1 139	4 617	17	83	24	76
2018	1 114	4 067	16	84	27	73
2017	1 053	3 425	17	83	26	74
2016	1 076	3 936	17	83	25	75
2015	1 093	3 807	13	87	27	73

¹ Verkställande direktör eller kontaktperson.

Källa: Tillväxtverket.

Tabell 2.13 Uppföljning av indikatorer för fördelning av kvinnor och män i företag som beviljats främjandestöd

År/indikatorer	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Operativ företagsledare ¹ andel kvinnor (%)	Operativ företagsledare ¹ andel män (%)	Styrelse andel kvinnor (%)	Styrelse andel män (%)
2024	1 173	2 528	31	69	31	69
2023	3 263	5 563	31	69	31	69
2022	1 636	3 104	33	67	33	67
2021	3 467	6 008	30	70	31	69
2020	6 056	8 559	34	66	33	67
2019	2 625	5 299	28	72	29	71
2018	2 913	6 698	25	75	25	75
2017	3 899	9 046	21	79	25	75
2016	3 208	9 240	16	84	24	76
2015	1 793	4 496	26	74	23	77

¹ Verkställande direktör eller kontaktperson.

Källa: Tillväxtverket.

Regionalt investeringsstöd har lett till positiva effekter på företagens överlevnad, fysiska kapital och sysselsättning

Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser har effektutvärderat regionalt investeringsstöd, utvärderingen redovisades i rapporten Effektutvärdering av regionala investeringsstödet åren 2010–2016 (KN2024/01705). Enligt myndigheten visar resultaten sammantaget att regionalt investeringsstöd har lett till positiva signifikanta effekter gällande stödföretagens överlevnad, fysiska kapital och sysselsättning jämfört med kontrollgruppen. Investeringsstödet har däremot inte lett till positiva signifikanta effekter på produktivitet och omsättning och därmed inte påverkat stödföretagens konkurrenskraft på ett påtagligt sätt. Resultaten visar att stödföretagen i snitt har ökat med 2,3 anställda tre år efter det att själva insatsen genomfördes jämfört med kontrollgruppen.

2.6.5 Regionalt transportbidrag

Det regionala transportbidraget ska kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar företagen har till följd av långa transportavstånd samt för att stimulera till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Det regionala transportbidraget är ett rättighetsbaserat driftsstöd och tilldelas utan konkurrens när vissa grundkriterier uppfylls. Avsnittet bygger på den centrala bedömningsgrunden Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service (LI2025/00811). Det regionala transportbidraget finansieras av anslaget 1:2 *Transportbidrag*.

Resultaten följs även upp genom

- de centrala indikatorerna överlevnadsgrad och arbetsproduktivitet
- de kompletterande indikatorerna förädlingsvärde, antal anställda, utbetalt stöd, antal arbetsställen, kompensation för transportkostnader och vidareförädling, verksamheten har kunnat fortsätta som tidigare och fördelning av kvinnor och män i företag som beviljats transportbidrag.

Indikatorerna överlevnadsgrad, arbetsproduktivitet, förädlingsvärde och antal anställda redovisas inte denna budgetproposition vad gäller beviljade stöd 2020, se avsnitt 2.5.

Ökade utbetalningar av transportbidrag och konstant antal mottagare

Som framgår av tabell 2.14 har utbetalningarna av transportbidrag 2024 ökat kraftig jämfört med 2021 och åren innan. Det finns flera anledningar till detta, men det beror främst på ökade transportkostnader. Antalet arbetsställen som har fått stöd de senaste åren har varit relativt konstant.

Tabell 2.14 Utbetalt regionalt transportbidrag fördelat på län och antal arbetsställen

Miljoner kronor

Län	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Västernorrland	43	45	38	47	40	50	46	51	58	60	52
Jämtland	48	51	46	49	55	57	60	56	67	63	60
Västerbotten	161	146	175	170	185	185	183	174	222	220	201
Norrbottnen	117	112	126	131	147	147	141	134	163	174	212
Summa	369	354	385	397	427	440	430	415	510	518	525
Antal arbetsställen	588	585	578	555	601	565	574	574	571	559	559

Källa: Tillväxtverket.

Eftersom transportbidraget är ett regionalt driftsstöd är det till största delen återkommande stödmottagare. Av de arbetsställen som fick stöd under 2024 hade 93 procent erhållit transportbidrag även under 2023. Sammanlagt 72 procent av beviljade ansökningar och 39 procent av utbetalt stöd gick till små företag, dvs. företag med 1–49 anställda och en årsomsättning eller balansomslutning som inte överstiger 10 miljoner euro. De tio största bidragsmottagarna fick drygt 30 procent av stödet. Trävarutillverkning är den industri som fick störst andel av transportbidraget. Under 2024 kompenserade transportbidraget stödmottagande företag för deras bidragsgrundande transportkostnader med i genomsnitt 27 procent, vilket är oförändrat jämfört med 2023.

Enligt en årlig undersökning från Tillväxtverket ansåg 57 procent av de tillfrågade företagen att bidraget har haft en positiv betydelse för deras vidareförädling 2024, vilket är något lägre andel än 2023. Av de tillfrågade ansåg 71 procent att verksamheten kunnat fortsätta som tidigare, vilket är lägre än 2023. Av undersökningen framgår även att 66 procent av de tillfrågade ansåg att transportbidraget har bidragit till att företaget stannat kvar på orten, vilket är lägre än 2023. Av de tillfrågade ansåg 74 procent att transportbidraget har haft en positiv effekt på företagets konkurrenskraft vilket är lägre än 2023. Eftersom detta är företagens egna bedömningar och svarsfrekvensen uppgick till 51 procent bör uppgifterna tolkas med viss försiktighet.

I tabell 2.15 framgår uppföljningen av indikatorer för beviljat transportbidrag perioden 2014–2019. Företag som har mottagit transportbidrag har under perioden en högre överlevnadsgrad än företag i kontrollgruppen. Även förädlingsvärdet och arbetsproduktiviteten har under perioden utvecklats bättre i stödföretagen än i kontrollgruppen.

Tabell 2.15 Uppföljning av indikatorer för tidigare beviljat transportbidrag

Procent

Indikator	2015 stöd- företag	2015 kontroll- grupp	2016 stöd- företag	2016 kontroll- grupp	2017 Stöd- företag	2017 Kontroll- grupp	2018 Stöd- företag	2018 Kontroll- grupp	2019 Stöd- företag ¹	2019 Kontroll- grupp ¹
Överlevnadsgrad ²	92,9	89,3	93,0	90,3	93,4	91,3	95,0	90,6	96,9	91,7
Arbetsproduktivitet ³	2,8	2,3	1,6	2,8	1,9	3,3	2,4	1,8	5,3	3,0
Förädlingsvärde ⁴	4,0	-0,2	5,9	2,4	5,5	0,6	4,7	-1,2	8,1	3,2
Antal anställda ⁵	1,6	0,5	2,7	0,6	0,1	-0,2	-2,1	-2,0	-2,6	-1,0

Anm.: Indikatorerna är inte könsupplade.

¹ År 2019 är det senaste året det finns uppgifter om.² Mäts som andelen företag som fortfarande är aktiva tre år efter att stödet har beviljats. Till exempel avser den procentsats som anges under stödföretag 2019 den andel företag som fortfarande var aktiva tre år efter detta år.³ Mäts som årlig utveckling av förädlingsvärdet delat med antal årsarbetare.⁴ Mäts som årlig utveckling i förädlingsvärde i procent, dvs. företagets produktionsvärde minus inköp av varor och tjänster.⁵ Mäts här som årlig utveckling av antalet anställda i företag (heltidstjänster).

Källa: Tillväxtverket.

Ojämn könsfördelning i företag som beviljats transportbidrag

Transportbidraget uppvisar en ojämn fördelning vad gäller andelen kvinnor respektive män i företagsledning och styrelse i de stödmottagande företagen vilket framgår av tabell 2.16. Det är även betydligt fler män än kvinnor anställda i de stödmottagande företagen.

Tabell 2.16 Uppföljning av indikatorer för fördelning av kvinnor och män i företag som beviljats transportbidrag

År	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Operativ företags- ledare ¹ andel kvinnor (%)	Operativ företags- ledare ¹ andel män (%)	Styrelse andel kvinnor (%)	Styrelse andel män (%)
2024	6 875	22 266	11	89	23	77
2023	5 569	19 668	12	88	26	74
2022	5 151	19 419	12	88	23	77
2021	4 850	19 047	11	89	23	77
2020	4 852	19 911	10	90	23	77
2019	4 820	20 256	9	91	22	78
2018	4 650	20 062	10	90	22	78
2017	4 425	19 317	10	90	22	78
2016	5 114	20 164	12	88	23	77
2015	5 256	20 269	7	93	21	79
2014	5 320	21 231	7	93	22	78
2013	5 968	21 135	8	92	22	78

¹ Verkställande direktör eller kontaktperson.

Källa: Tillväxtverket.

2.6.6 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020

Avsnittet bygger på den centrala bedömningsgrunden Statusrapport för 2024 – Återrapportering av regionalfondsprogram inklusive Interregprogram och Fonden för en rättvis omställning programperioden 2014–2020 och 2021–2027 (LI2025/00761).

Regionalfondsinsatser 2014–2020

Programperioden 2014–2020 genomfördes regionalfondsinsatserna inom sammanhållningspolitikens mål Investering för tillväxt och sysselsättning inom nio regional-

fondsprogram, varav åtta regionala regionalfondsprogram och ett nationellt regionalfondsprogram. Inom målet Europeiskt territoriellt samarbete genomfördes insatser i tolv program för Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg). I denna budgetproposition redovisas enbart genomförandet av riskkapitalfonder inom de nio regionalfondsprogrammen. För övriga resultat hänvisas till budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 19 avsnitt 3.6.6).

Stora offentliga och privata investeringar i riskkapital

Riskkapitalfonderna förväntas omfatta totalt ca 2 400 miljoner kronor varav ca 1 200 miljoner kronor i EU-medel och ca 1 200 miljoner kronor i offentlig medfinansiering. Målet är att fonderna ska attrahera minst 2 000 miljoner kronor i privat kapital i 475 portfölj företag, dvs. bolag som ägs helt eller delvis av ett holdingbolag eller annan typ av ägarbolag.

Den centrala indikatorn för riskkapitalfonderna i regionalfondsprogrammen inom målet Investering för tillväxt och sysselsättning är

- investerade medel per program för riskkapitalfonder.

I tabell 2.17 framgår resultat för den centrala indikatorn investerade medel per program för riskkapitalfonder t.o.m. 2024. Totalt har 1 974 miljoner kronor i EU-medel och offentlig medfinansiering investerats i 587 portfölj företag. I dessa bolag har dessutom investerats privat kapital motsvarande 8 653 miljoner kronor, vilket i betydande grad överstiger målsättningen. Jämfört med den redovisning som framgår i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.6.6) är det i princip enbart andelen privat kapital som har ökat.

Branschfördelningen bland portföljbolagen som fonderna investerat i visar att företag inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) är dominerande följt av företag inom life science. Detta gäller för både investerade medel och antal företag. Av investerade medel i de regionala programmets fonder och i den gröna investeringsfonden i det nationella programmet fördelas ca 7 procent till företag som grundats av kvinnor, ca 70 procent till företag som grundats av män och ca 23 procent till företag som har grundats av både kvinnor och män. Vad gäller antal företag är fördelningen ca 11 procent till kvinnor, ca 68 procent till män och ca 21 procent till företag som grundats av både kvinnor och män. Detta kan jämföras med det totala antalet företag som ansökte om medel där andelen kvinnor uppgick till ca 9,4 procent, män till ca 71,3 procent och ca 19,3 procent av företag som grundats av både kvinnor och män. Se även utgiftsområde 24 Näringsliv avsnitt 3.3.1.

Tabell 2.17 Investerade medel per program för riskkapitalfonder t.o.m. 2024

Program	Total budget mnkr ¹	Antal portfölj företag	Investerade medel av total budget mnkr ¹	Privat kapital mnkr
Regionala program				
<i>varav</i>				
– Övre Norrland	185	49	161	964
– Mellersta Norrland	150	34	132	539
– Norra Mellansverige	150	63	113	653
– Stockholm	183	66	156	951
– Östra Mellansverige	150	59	129	511
– Västsverige	184	67	157	885
– Småland och öarna	126	74	105	298
– Skåne-Blekinge	230	83	193	1 174
Summa	1 358	495	1 146	5 975
Nationellt program				
<i>varav</i>				
– Grön investeringsfond	650	35	550	1 710
– Swedish Venture Initiative	388 ²	57	277	968
Summa	1 038	92	827	2 678
Total	2 396	587	1 973	8 653

¹ Offentlig finansiering inklusive EU-medel.² Till detta kommer finansiering från Europeiska investeringsfonden (EIF) på 194 mnkr.

Källa: Tillväxtverket.

2.6.7 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027

Den regionala utvecklingspolitiken är nära integrerad med genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik. Europeiska regionala utvecklingsfonden inom sammanhållningspolitikens mål Investering för sysselsättning och tillväxt, genomförs perioden 2021–2027 inom nio regionalfondsprogram, varav åtta regionala program och ett nationellt program. Inom målet Europeiskt territoriellt samarbete deltar Sverige i tolv Interregprogram. Fonden för en rättvis omställning genomförs i ett särskilt program.

Insatserna i de nio regionalfondsprogrammen och i programmet för Fonden för en rättvis omställning finansieras av anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027*. Insatserna medfinansieras av bl.a. anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* efter beslut av regionerna och Tillväxtverket. Insatserna medfinansieras dessutom bl.a. av andra statliga myndigheter samt andra aktörer, kommuner, regioner och näringsliv. En resultatredovisning av programmen är genom detta även delvis en resultatredovisning av insatser som medfinansieras av bl.a. anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*.

Avsnittet bygger på den centrala bedömningsgrunden Statusrapport för 2024 – Återrapportering av regionalfondsprogram inklusive Interregprogram och Fonden för en rättvis omställning programperioden 2014–2020 och 2021–2027 (LI2025/00761).

Inom ramen för sammanhållningspolitiken har EU fastställt politiska mål för att bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling och därmed bidra till ett grönt, hållbart och mer innovativt Europa. Insatserna inom regionalfondsprogrammen är främst inriktade mot politiskt mål 1 (ett konkurrenskraftigare och smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling och regional IKT-konnektivitet) och mål 2 (en grönare och koldioxidsnål övergång till en ekonomi med noll nettoutsläpp och ett motståndskraftigt Europa genom ren och rättvis energiomställning,

gröna och blå investeringar, den cirkulära ekonomin, begränsning av klimatförändringar, klimatanpassning, riskförebyggande, riskhantering och hållbar urban mobilitet). Det finns också insatser som är inriktade mot politiskt mål 3 (ett mer sammanlänkat Europa genom förbättrad mobilitet). Fonden för en rättvis omställning ska stödja ett specifikt mål för att göra det möjligt för regioner och människor att hantera de sociala, sysselsättningsrelaterade, ekonomiska och miljömässiga effekterna av omställningen i riktning mot unionens klimat- och energimål för 2030 och en klimatneutral ekonomi i unionen senast 2050, med utgångspunkt i Parisavtalet.

I tabell 2.18 framgår den totala omfattningen av EU-medel och beslutade EU-medel för de åtta regionala programmen, det nationella regionalfondsprogrammet, Fonden för en rättvis omställning och Interregprogrammen t.o.m. 2024.

Den valutakurs som fastställts i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU-budgeten, och som används vid omräkning av de finansiella ramarna för fonderna, analyseras fortlöpande och revideras vid behov. Den 19 december 2024 beslutade regeringen om en ändring av förordningen om valutakurs vid stöd från EU-budgeten. Ändringen som trädde i kraft den 1 februari 2025 innebär att programmets budget omräknas från 9,30 kronor per euro till 10,50 kronor per euro för programperioden 2021–2027. Redovisningen av uppgifter i detta avsnitt för perioden 2021–2024 utgår från kursen före det att förordningen ändrades, alltså med 9,30 kronor per euro.

Investering för sysselsättning och tillväxt samt Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027

De nio svenska regionalfondsprogrammen omfattar ca 19 400 miljoner kronor. Av detta belopp är EU-ramen, inklusive tekniskt stöd (TA-medel) för förvaltning av programmen, ca 8 000 miljoner kronor och offentlig och privat medfinansiering ca 11 400 miljoner kronor. Programmet för Fonden för en rättvis omställning omfattar ca 2 900 miljoner kronor inklusive TA-medel, varav ca 1 450 miljoner kronor är EU-ramen och ca 1 450 miljoner kronor är offentlig och privat medfinansiering. Medfinansieringen som anges ovan är de lägsta belopp som krävs enligt EU-regelverket.

De centrala indikatorerna är följande för regionalfondsprogrammen inom målet investering för sysselsättning och tillväxt:

- antal företag som får stöd
- medfinansiering.

Dessutom finns följande kompletterande indikatorer:

- antal nya arbetstillfällen
- ytterligare företag med mycket hög bredbandskapacitet
- ytterligare hushåll med mycket hög bredbandskapacitet.

De kompletterande indikatorerna är följande för Fonden för en rättvis omställning:

- personal i stora företag som tar del av kompetenshöjande insatser
- personal i små och medelstora företag som avslutar kompetensutveckling
- användare av nya eller moderniserade utbildningsinrättningar per år
- ytterligare produktionskapacitet för förnybar energi.

Hälften av medlen har beviljats i de nio regionalfondsprogrammen

Totalt har Tillväxtverket t.o.m. 2024 beviljat drygt 3,9 miljarder kronor av EU-medlen i de nio regionalfondsprogrammen vilket är drygt 50 procent av medlen för perioden

2021–2027, se tabell 2.18. Takten i genomförandet av programmen har varierat mellan programmen och de politiska målen. Inom politiskt mål 1 har intresset varit relativt högt medan det i politiskt mål 2 har generellt varit lägre. Inom politiskt mål 2 finns det dels färre potentiella projektägare, dels har potentiella stödmottagare mindre kunskap om och vana vid regionalfondsprojekt. Särskilda insatser av förvaltande myndighet har därför genomförts för att öka inflödet av ansökningar inom detta mål. Programmen för Övre Norrland och Mellersta Norrland inriktas delvis mot politiskt mål 3 och en relativt stor andel av medlen har beviljats inom målet.

Inom politiskt mål 1 har stöd t.o.m. 2024 beviljats för bl.a. affärsutveckling för små- och medelstora företag, digitalisering i små- och medelstora företag samt offentlig sektor, utbyggnad av bredband med mycket hög kapacitet samt till insatser som syftar till att stärka regionala styrkeområden inom smart specialisering. Inom politiskt mål 2 har stöd beviljats för bl.a. rådgivning till små- och medelstora företag för energi-effektivisering samt omställning inom industrin till mer långsiktiga hållbara affärsmodeller. Stöd har också beviljats till insatser som syftar till att stärka regionala styrkeområden inom smart specialisering, öka förutsättningarna för klimatanpassning, för smart energiomställning och för samverkan på kommunal och regional nivå för stärkt elförsörjning. Inom politiskt mål 3 har stöd bl.a. beviljats för investering i hamninfrastruktur för att möjliggöra tåg- och vägtransporter till sjöfart.

Under 2024 har verksamhet påbörjats i åtta riskkapitalprojekt i enlighet med regionalfondsprogrammen. Regeringen avser redovisa resultat om dessa investeringar i kommande budgetpropositioner.

Målet om antal företag som får stöd har uppnåtts i de nio regionalfondsprogrammen

Regionalfondsprogrammen har bl.a. som mål att drygt 23 000 företag får stöd. Förväntat utfall i beviljade projekt t.o.m. 2024 är att ca 26 000 företag får stöd, vilket innebär att målet för hela programperioden har överskridits. Med stöd avses i sammanhanget ekonomiskt stöd i form av bl.a. bidrag eller riskkapital, men också annat stöd till företag i form av nätverk för samverkan mellan företag samt mellan företag och universitet och högskolor. Majoriteten av företagen får stöd på annat sätt än finansiellt. Av de företag som har mottagit stöd är 31 procent av de operativa företagsledarna kvinnor, vilket ligger över landets genomsnitt.

Statliga medfinansieringen uppgår till nästan 60 procent av medfinansieringen inom de nio regionalfondsprogrammen

För att beviljas finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden i Sverige krävs för programperioden 2021–2027 att medfinansiering uppgår till minst 60 procent av kostnaden. Undantaget är programmet för Norra Mellansverige där kravet på medfinansiering är 50 procent. Under programperioden 2014–2020 gällde 50 procent i hela Sverige. Hittills har det ökade kravet på medfinansiering varit en utmaning som enligt Tillväxtverkets bedömning har påverkat urvalet av och storleken på projektansökningar, enligt Tillväxtverket. Det huvudsakliga skälet till denna utmaning är den begränsade medfinansieringskapaciteten hos regionerna som är de största medfinansierarna av regionalfonden i Sverige. Eftersom regionerna i de fall de är medfinansierare inte har haft kapacitet att öka sin medfinansieringsgrad till 60 procent krävs ytterligare minst en finansieringskälla.

Den totala medfinansieringen t.o.m. 2024 uppgick till ca 5 839 miljoner kronor, fördelat på följande aktörer och belopp

- statliga myndigheter ca 1 736 miljoner kronor

- regioner ca 2 087 miljoner kronor, varav medel från anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* ca 1 713 miljoner kronor och egna medel ca 374 miljoner kronor
- kommuner ca 953 miljoner kronor
- privata aktörer 1 063 miljoner kronor.

De tio största medfinansierarna står för drygt 40 procent av den totala medfinansieringen t.o.m. 2024 är följande:

- Almi AB: ca 780 miljoner kronor
- Region Norrbotten: ca 241 miljoner kronor, varav ca 221 miljoner kronor från anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*
- Västra Götalandsregionen: ca 236 miljoner kronor, varav ca 82 miljoner kronor från anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*
- Skellefteå kommun: ca 226 miljoner kronor
- Region Västerbotten: ca 159 miljoner kronor, varav ca 139 miljoner kronor från anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*
- Trafikverket: 156 miljoner kronor
- Region Jämtland Härjedalen: ca 152 miljoner kronor, varav ca 148 miljoner kronor från anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*
- Region Dalarna: ca 152 miljoner kronor, varav ca 147 miljoner kronor från anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*
- Region Västernorrland: ca 147 miljoner kronor, varav 139 miljoner kronor från anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*
- Region Gävleborg: ca 128 miljoner kronor från anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*.

Ökad sysselsättning genom regionalfondsinsatser

Stödmottagare har uppskattat antalet nya arbetstillfällen som de finansierade projekten bidrar till att skapa. Enligt den uppskattningen är det förväntade utfallet i beviljade projekt t.o.m. 2024 drygt 6 000 nya arbetstillfällen. Målet för hela programperioden är ca 1 500 nya arbetstillfällen.

Programmen Övre Norrland och Mellersta Norrland har investerat i bredband genom utbyggnad av ortssammanbindande nät. Förväntat utfall i beviljade projekt t.o.m. 2024 är att ytterligare knappt 700 företag och drygt 1 300 hushåll får tillgång till mycket hög bredbandskapacitet. Målet för hela programperioden är knappt 1 400 företag och ca 3 000 hushåll.

Stora klimatinvesteringar inom Fonden för en rättvis omställning

Totalt har Tillväxtverket t.o.m. 2024 beviljat ca 1 245 miljoner kronor av EU-medlen inom Fonden för en rättvis omställning, vilket är 89 procent av medlen för perioden, se tabell 2.18. Av de beviljade medlen går ca 889 miljoner kronor till projekt för omställning av stålindustrin i Norrbottens län, ca 170 miljoner kronor till projekt för omställning av metallindustrin i Västerbottens län och ca 186 miljoner kronor till projekt för omställning av mineralindustrin i Gotlands län.

Programmet har under 2024 beviljat stöd som möjliggör omställning till koldioxidneutralitet vid tre utpekade industrianläggningar som ingår i EU:s system för utsläppshandel. Vid SSAB EMEA AB:s stålverk i Luleå möjliggör stödet en utsläppsminskning med ca 2,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år. Det beviljade stödet till Boliden Mineral AB:s omställning av Sveriges enda smältverk för metaller, bidrar till en utsläppsminskning med 7 000 ton koldioxidekvivalenter per år. Stödet till Heidelberg Materials Cement Sverige AB:s cementfabrik i Slite på Gotland möjliggör förberedelser för koldioxidinfångning och lagring (CCS). Med CCS och ökad användning av

biobränslen ska anläggningen kunna fånga upp emot 1,8 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter per år.

I Norrbotten och Västerbotten innehåller programmet insatser för kompetensutveckling för att möjliggöra industrins omställning. Utfallet för indikatorn personal i stora företag som tar del av kompetenshöjande insatser är drygt 1 800 personer. Det överskrider målet för programperioden som är 900 personer. Det förväntade utfallet i beviljade projekt för indikatorn personal i små och medelstora företag som avslutar kompetensutveckling är 860 personer, vilket kan jämföras med 500 personer som är målet för programperioden. Stöd beviljas även till yrkesutbildning inom kommunal vuxenutbildning där indikatorn användare av nya eller moderniserade utbildningsinrättningar per år har ett mål för programperioden på 150 användare. Det förväntade utfallet av beviljade projekt t.o.m. 2024 uppgår till knappt 360 användare per år.

Inom programmet för Fonden för en rättvis omställning har medel även beviljats för forskning för stålindustrins, metallindustrins och mineralindustrins omställning. Medel har även beviljats för förstärkning av Gotlands elnät för att möjliggöra mineralindustrins omställning. Indikatorn ytterligare produktionskapacitet för förnybar energi har ett utfall på 70 megawatt (MW) och ett förväntat ytterligare utfall om 40 MW vilket överensstämmer med målet för programperioden som är 110 MW.

För att beviljas finansiering från Fonden för en rättvis omställning krävs medfinansiering på minst 50 procent. Den totala medfinansieringen t.o.m. 2024 uppgick till ca 1 600 miljoner kronor. Cirka 998 miljoner kronor av denna medfinansiering är offentliga medel, varav drygt 989 miljoner kronor utgör statlig finansiering från anslag 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*. Den privata finansieringen uppgår till ca 595 miljoner kronor. Den största privata finansiären är SSAB EMEA AB vars medfinansiering uppgår till ca 295 miljoner kronor. Därefter följer Heidelberg Materials Cement Sverige AB vars medfinansiering uppgår ca 132 miljoner kronor samt Boliden Mineral AB som medfinansierar med ca 104 miljoner kronor.

Europeiskt territoriellt samarbete perioden 2021–2027

Sverige deltar i tolv program inom ramen för Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) perioden 2021–2027. Inom ramen för sammanhållningspolitiken, inklusive Interreg, har EU fastställt politiska mål för att bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling och därmed bidra till ett grönt, hållbart och mer innovativt Europa. Interregprogrammets insatser bidrar till dessa mål genom att främja samarbete över nationsgränser. Interreg har utformats för att lösa problem som går över nationella gränser och som kräver en gemensam lösning, och för att gemensamt utveckla olika gränsområdens potential.

Den totala omfattningen, inklusive EU-medel, medel från tredje land samt offentlig och privat medfinansiering, av de fem gränsregionala och tre transnationella programmen som Sverige deltar i uppgår totalt till ca 13 800 miljoner kronor. Detta är inklusive tekniskt stöd (TA-medel), dvs. medel för förvaltning av programmen. I summan ca 13 800 miljoner kronor ingår ca 9 600 miljoner kronor i EU-medel via Europeiska regionala utvecklingsfonden. I summan ingår inte de fyra Interregionala programmen som Sverige också deltar i.

Totalt har 6 447 miljoner kronor i EU-medel beslutats t.o.m. 2024, vilket utgör ca 67 procent av EU-ramen, inklusive TA-medel, för perioden 2021–2027. Cirka hälften av beslutade medel om ca 3 300 miljoner kronor har beviljats till klimat- och miljöinsatser för att lösa utmaningar som sträcker sig över de nationella gränserna. Stöd har bl.a. beviljats för att minska koldioxidutsläpp, främja förnybar energi och en cirkulär ekonomi, förbättra kustmiljöer och göra anpassningar med anledning av

klimatförändringar. Stöd har också beviljats för att stärka konkurrenskraften genom att skapa och utveckla innovationssystem bl.a. för grön omställning, bioekonomi och life science.

Det svenska deltagandet i Interreg följs upp genom följande kompletterande indikatorer:

- samarbetsprojekt
- svenska projektpartners.

Vidare följs genomförda insatser i de fyra Interregprogram som förvaltas i Sverige upp genom följande kompletterande indikatorer:

- antal organisationer som samarbetar över gränserna
- antal företag som samarbetar med forskningsorganisationer.

Aktörer från hela landet deltar i gränsöverskridande samarbetsprojekt

I de tolv Interregprogram som Sverige deltar i har 849 samarbetsprojekt beslutats t.o.m. 2024. Svenska aktörer deltar i 421 projekt vilket motsvarar nästan 50 procent av de beslutade projekten. 150 projekt leds av en svensk partner vilket motsvarar ca 17 procent av samtliga beslutade projekt. Totalt deltar ca 800 svenska projektpartners i de beslutade projekten. Det svenska deltagandet varierar mellan de olika programmen men samtliga svenska regioner finns representerade i Interregprojekt. Region Skåne, följt av Västragötalandsregionen deltar i flest projekt. Flest svenska projektpartner återfinns inom politiskt mål 1 och mål 2. Universitet, forskningsinstitut och kommuner är de vanligaste aktörerna som deltar i projekt.

De fyra Interregprogram som förvaltas i Sverige har som mål att ca 1 000 organisationer ska samarbeta över gränserna genom programmens insatser och förväntat utfall i beslutade projekt t.o.m. 2024 är att ca 620 organisationer ska inleda samarbete över gränserna. Programmen har vidare som mål att 540 företag ska samarbeta med forskningsorganisationer vilket ska främja samarbete mellan forskning och näringsliv. Det förväntade utfallet i beslutade projekt t.o.m. 2024 är att ca 175 företag samarbetar med forskningsorganisationer i gränsöverskridande projekt.

Tabell 2.18 Den totala omfattningen EU-medel för de åtta regionala programmen, nationella programmet, Fonden för en rättvis omställning och Europeiskt territoriellt samarbete perioden 2021–2027 samt beslutade EU-medel t.o.m. 2024

Regionalfondsprogram	EU-ram mnkr ¹	Beslutade EU-medel mnkr ¹	Procent av EU-ram ¹
Investeringar för tillväxt och sysselsättning			
<i>varav</i>			
– Övre Norrland	1 764	943	53
– Mellersta Norrland	1 282	518	40
– Norra Mellansverige	1 213	538	44
– Stockholm	305	133	44
– Östra Mellansverige	578	434	75
– Västsverige	462	330	72
– Småland och öarna	545	233	43
– Skåne-Blekinge	503	304	60
– Nationella programmet	1 099	497	45
Summa	7 750	3 930	51
Fonden för en rättvis omställning			
<i>varav</i>			
– Norrbottens län	836	889	106
– Västerbottens län	223	170	76
– Gotlands län	334	186	56
Summa	1 393	1 245	89
Europeiskt territoriellt samarbete: Gränsregionala och transnationella samarbetsprogram			
<i>varav</i>			
– Aurora	1 089 ²	474	44
– Mellersta Östersjön	1 412 ²	637	45
– Sverige-Norge	406	237	58
– Södra Östersjön	815	605	74
– Öresund-Kattegatt-Skagerrak	1 228	829	68
– Nordsjön	1 474	1 474	100
– Norra Periferin och Arktis	372	165	44
– Östersjön	2 161	2 026	94
Summa	8 956	6 447	72
Totalt	18 099	11 622	64

Anm.: Räknat på växelkurs 9,30 kronor, enligt förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU-budgeten.

¹ Exklusive tekniskt stöd (TA-medel), dvs. medel för förvaltning av programmen.

² Angavs i budgetpropositionen för 2025 utg.omr. 19 med andra belopp men dessa var felaktiga.

Källa: Tillväxtverket

2.7 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att målet för den regionala utvecklingspolitiken delvis har uppnåtts. Det har skett både genom olika typer av insatser finansierade inom utgiftsområde 19 Regional utveckling och genom insatser inom andra utgiftsområden. Därmed har villkoren för att leva, bo och verka i hela Sverige stärkts. Det finns enligt indikatorerna för den övergripande hållbara utvecklingen i Sveriges län en i flera delar positiv utveckling men i vissa fall ökade skillnader mellan länen och mellan kommuntyperna, se budgetpropositionen för 2025, avsnitten 2.6.1 och 2.7.1.

2.7.1 En bredd av insatser inom andra utgiftsområden har bidragit till att uppnå målet

Regeringens bedömning är att följande insatser särskilt har bidragit till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar regional utveckling i hela landet och därmed till målet för den regionala utvecklingspolitiken:

- insatser för att främja folkhälsa, god och nära vård samt för stärkt kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- vidareutveckling av lokala överenskommelser mellan Arbetsförmedlingen och kommuner inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv
- insatser inom kompetensförsörjning och kompetensutveckling, stöd för tillgängliggörande av forskningsinfrastruktur samt samarbeten mellan kommuner och regionen inom den kommunala vuxenutbildningen, såsom lärcentrum, regionalt yrkesvux och validering inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning
- insatser inom kultur, kulturmiljö och gestaltad livsmiljö samt bidrag till friluftsförbund och det civila samhällets organisationer inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid
- insatser för goda och hållbara livsmiljöer samt för en väl fungerande bostadsmarknad inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik
- insatser för lokal och regional klimatomställning såsom Klimatklivet och Industriklivet, klimatanpassning, cirkulär ekonomi, utveckling av grön infrastruktur, biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt insatser för dricksvattenförsörjning och friluftsliv inom utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur
- insatser för energiomställning såsom kommunal energi- och klimatrådgivning, regionala energi- och klimatstrategier, regionala handlingsplaner för elektrifiering, lokala och regionala insatser för fossilfri elproduktion, ett robust och starkt elnät, utbyggnad av laddinfrastruktur samt elstöd inom utgiftsområde 21 Energi
- insatser för digitalisering, bredbandsutbyggnad och tillgång till grundläggande betaltjänster samt satsningar på underhåll och utbyggnad av transportinfrastrukturen inom utgiftsområde 22 Kommunikationer
- insatser för landsbygdsutveckling, bl.a. lokal utveckling genom leadermetoden, bredbandsutbyggnad och tillgänglighet till kommersiell service, företagsutveckling inom rennäringen och de gröna och blå näringarna, nationella skogsprogrammet, den nationella livsmedelsstrategin samt stärkt livsmedelsberedskap och tryggad dricksvattenförsörjning inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel
- insatser för ramvillkor och väl fungerande marknader som stärker företagskonkurrenskraft såsom kapitalförsörjning, insatser för stärkta förutsättningar för innovation och förnyelse, bl.a. stöd till inkubation och test- och demonstrationsmiljöer, insatser för stärkt entreprenörskap för ett dynamiskt och diversifierat näringsliv såsom informations- och rådgivningsinsatser samt insatser för export- och investeringsfrämjande såsom regional exportsamverkan inom utgiftsområde 24 Näringsliv
- insatser inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

2.7.2 Regionalt utvecklingsarbete och regionalfondsprogrammen har bidragit till stärkt konkurrenskraft och omställning till hållbar regional utveckling

Insatser som har finansierats inom utgiftsområde 19 Regional utveckling har även medfinansierats från andra utgiftsområden och från andra aktörer på olika samhälls-

nivåer, såväl offentliga som privata, inklusive aktörer inom det civila samhället. Insatserna har därmed medfört att investeringar har gjorts samordnade och sektorsövergripande vilket även har bidragit till en stärkt konkurrenskraft och omställningen till en hållbar regional utveckling i enlighet med prioriteringar i den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030.

Förutom statliga myndigheter har även regionerna viktiga uppgifter och ansvar inom den regionala utvecklingspolitiken. Regionernas prioriteringar vid användningen av medel inom utgiftsområdet har medfört att strategiska insatser kommit till stånd utifrån regionala och lokala förutsättningar.

En central del i det regionala utvecklingsarbetet har varit samverkan och samråd mellan regioner, statliga myndigheter inklusive länsstyrelserna, kommuner, civila samhällets organisationer samt näringsliv. Utifrån bedömningsgrunden Regionalt utvecklingsarbete 2024 drar regeringen slutsatsen att samverkan och samråd mellan regioner och olika aktörer i flera fall har fungerat även om ytterligare anpassning till regionala behov och förutsättningar hos vissa statliga myndigheter skulle kunna bidra till mer ändamålsenliga insatser.

Regionernas insatser har alltmer riktats mot grön och digital omställning i näringslivet och regeringen bedömer att det regionala utvecklingsarbetet är centralt för omställningen till en hållbar regional utveckling och för genomförandet av Agenda 2030. Arbetet med att stärka kompetensen och utveckla arbetet med regional planering samt att genomföra regionala serviceprogram har främjat en hållbar regional utveckling. Regionernas arbete med kompetensförsörjning och kompetensutveckling har bidragit till att utveckla arbetet med planering och dimensionering av gymnasial utbildning. Sammantaget gör regeringen bedömningen att regionernas arbete för stärkt konkurrenskraft och omställning till en hållbar utveckling har bidragit till att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. Insatserna har därmed bidragit till att villkoren för att leva, bo och verka i hela Sverige har stärkts.

Utifrån bedömningsgrunden Vissa statliga myndigheters bidrag till den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken bedömer regeringen att berörda myndigheter till viss del har bidragit med insatser som har påverkat den hållbara regionala utvecklingen. Enligt 18 § i förordningen (2017:583) om regionalt utvecklingsarbetet ska statliga myndigheter inom sina verksamhetsområden verka för att målet för den regionala utvecklingspolitiken uppnås. Regeringen bedömer att flera myndigheter inte redogör och bedömer i sina redovisningar av uppdraget att redovisa genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken om de har verkat för att målet för den regionala utvecklingspolitiken uppfyllts (LI2024/00652). Det är därför inte möjligt att bedöma myndigheternas bidrag till målet för den regionala utvecklingspolitiken. Utifrån bedömningsgrunden går det enligt regeringen inte heller att avgöra hur väl utvecklade myndigheternas samverkan med såväl andra myndigheter som med regioner är i det regionala utvecklingsarbetet.

Regionalfondsinsatser har främjat den digitala och gröna omställningen och näringslivets konkurrenskraft

Regeringen bedömer att regionalfondsprogrammen fungerar väl men att det finns vissa utmaningar, främst avseende politiskt mål 2. Förväntat utfall för indikatorn antal företag som ska få stöd genom programmens insatser överstiger målet för hela programperioden vilket är positivt. Uppföljningen av indikatorn medfinansiering visar att det genom medfinansieringen har skett en nationell och regional förankring samtidigt som regeringen bedömer att det finns utmaningar i att möta krav på 60 procents medfinansiering av EU-medlen. Uppföljningen av indikatorn antal nya arbetstillfällen som

projekten bidrar till att skapa visar på en positiv utveckling eftersom de överstiger målet för hela programperioden. Målen för indikatorerna ytterligare företag och hushåll med mycket hög bredbandskapacitet har ännu inte nåtts. Regeringen bedömer att viktiga insatser har genomförts för att bl.a. bidra till utveckling av regionala styrkeområden och innovativa regionala miljöer samt stärka små- och medelstora företags digitala och gröna omställning.

Regeringen bedömer att programmet för Fonden för en rättvis omställning kommer bidra till minskade växthusgasutsläpp i industrier med i dag höga utsläpp. Det förväntade utfallet av de insatser som beviljats stöd för kompetensutveckling överträffar målet för programperioden. Det gäller såväl indikatorerna personal i stora företag som tar del av kompetenshöjande insatser, i personal i små och medelstora företag som avslutar kompetensutveckling som användare av nya eller moderniserade utbildningsinrättningar per år. Utfallet för indikatorn ytterligare produktionskapacitet för förnybar energi förväntas överensstämma med målet.

Inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet visar uppföljningen av indikatorerna samarbetsprojekt och svenska projektpartner att programmen på en övergripande nivå har haft en god genomförandetak under 2024 med aktivt svenskt deltagande i många beslutade projekt. Regeringen bedömer att programmen spelar en särskilt viktig roll inom områden där utmaningar och problem sträcker sig över nationsgränser exempelvis inom miljö- och klimatområdet. Det finns ett stort intresse av att delta i gränsöverskridande samarbete och två tredjedelar av medlen har beslutats. Regeringen bedömer att det europeiska territoriella samarbetet förstärker nationella och regionala satsningar och bidrar därmed till målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att det nationella och de regionala regionalfondsprogrammen, programmet för Fonden för en rättvis omställning, Interregprogrammen och det regionala utvecklingsarbetet har bidragit till målet för den regionala utvecklingspolitiken. Genom bl.a. insatser för innovation, entreprenörskap, grön och digital omställning, klimatanpassning samt genom insatser för bl.a. ökad samverkan mellan olika aktörer har förutsättningar skapats för hållbara och konkurrenskraftiga företag i hela landet.

En stabil struktur av kommersiell service har bidragit till livskraftiga landsbygder

Indikatorn antal butiker som beviljats särskilt driftstöd visar på en stabil situation, eftersom antal butiker som är i behov av driftstöd knappt har förändrats över tid, vilket är positivt. Indikatorn överlevnadsgrad för butiker som beviljats stöd till kommersiell service under perioden 2014–2019 visar att mottagare av stöd till kommersiell service över tid har haft en högre överlevnadsgrad än kontrollgruppen. Även om jämförelsen med en kontrollgrupp inte ska tolkas som kausala samband kan uppföljningen indikera att det statliga stödet till kommersiell service har bidragit positivt till tillgängligheten till kommersiell service i gles- och landsbygder. När det gäller indikatorerna andelen kvinnor och män i företagsledning och styrelse i företag som har beviljats stöd till kommersiell service råder sedan 2015 en i princip jämn och stabil fördelning mellan könen vilket enligt regeringen är positivt. Insatser inom området kommersiell service har bidragit till att stärka näringslivets konkurrenskraft och till ett robust samhälle samt gör det än mer attraktivt att leva i hela landet. Sammantaget har insatserna bidragit till att uppfylla målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Kapitalförsörjning har bidragit till näringslivets omställning och konkurrenskraft

Indikatorn investeringar som beräknas delfinansieras av stöden visar att de selektiva regionala företagsstöden har bidragit till stora investeringar i berörda företag. Indikatorerna arbetsproduktivitet, förädlingsvärde, överlevnadsgrad och antal anställda under perioden 2014–2019 visar på en positiv utveckling för företag som har fått investerings- eller främjandestöd jämfört med kontrollgrupp. Även om jämförelsen med en kontrollgrupp inte ska tolkas som kausala samband, kan uppföljningen indikera att de selektiva regionala företagsstöden har bidragit till ökad konkurrenskraft i stödföretagen och därmed till målet för den regionala utvecklingspolitiken. När det gäller indikatorerna andelen kvinnor och män i företagsledning och styrelse i företag som har beviljats selektiva regionala företagsstöd är fördelningen fortsatt skev. Utifrån Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser utvärdering av regionalt investeringsstöd har stödet bl.a. lett till positiva signifikanta effekter på företagets överlevnad, fysiska kapital och sysselsättning vilket enligt regeringen är positivt.

Målet för antal portföljföretag för riskkapitalfonderna är uppnått och målet att fonderna ska attrahera minst 2 000 miljoner kronor i privat kapital har överträffats då de attraherat nästan 8 700 miljoner kronor. Företagens tillgång till finansiering har därmed förbättrats vilket har medfört att fonderna fungerar som en katalysator för att frigöra kapital inom respektive programområde. Satsningarna på riskkapitalfonder inom det nationella och de regionala regionalfondsprogrammen, bl.a. inom ramen för den gröna investeringsfonden, bedöms ha bidragit till att främja näringslivets omställning och konkurrenskraft. Sammantaget har insatserna bidragit till att uppfylla målet för den regionala utvecklingspolitiken.

2.7.3 Regionalt transportbidrag som kompensation för kostnadsnackdelar

Indikatorerna arbetsproduktivitet, överlevnadsgrad, antal anställda och förädlingsvärde under perioden 2015–2019 visar i de flesta fall en positiv utveckling i företag som fått transportbidrag jämfört med kontrollgruppen. Jämförelsen med en kontrollgrupp ska dock inte tolkas som kausala samband. Transportbidraget är betydelsefullt för att det har kompenserat företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd och därmed bidragit till målet för den regionala utvecklingspolitiken. Det har även delvis stimulerat till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Uppföljningen av indikatorerna med fördelning på kvinnor och män uppvisar en ojämn fördelning men eftersom transportbidraget måste vara objektivt kvantifierbart på förhand är det svårt att styra stödet utifrån denna parameter. Sammantaget har transportbidraget bidragit till att uppfylla målet för den regionala utvecklingspolitiken.

2.8 Politikens inriktning

2.8.1 En politik för hållbar regional utveckling i hela landet

För att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken ska villkoren för att bo, verka och leva i hela landet stärkas. Utvecklingskraften i städer, tätorter samt gles- och landsbygder ska tillvaratas och bidra till ett robust samhälle. Alla människor ska kunna känna trygghet och delaktighet, påverka sin livsmiljö, forma sina liv samt få tillgång till utvecklingsresurser utifrån sina förutsättningar oavsett var i landet de bor. Näringslivet ska ges goda villkor att stärka sin konkurrenskraft, utveckla digitala och gröna innovationer samt bidra till jobb. Varken hushåll eller företag i städer, tätorter eller gles- och landsbygder ska hindras från möjligheten till utveckling.

Sverige står inför stora problem och samhällsutmaningar som påverkar alla delar av landet. Det gäller bl.a. demografiska förändringar, integration, miljö, klimatförändringar och social sammanhållning. Dessa faktorer kommer tillsammans med globalisering, teknisk utveckling, grov brottslighet, geopolitiska konflikter samt konsekvenser av behov av försörjningsberedskap att påverka samhällsutvecklingen. Hållbarhet, inklusive ett jämställdhetsperspektiv, är betydelsefullt i genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken. Klimatomställningen är en viktig del av strukturomvandlingen. Regioner, kommuner och företag som ställer om kommer ha bättre förutsättningar att klara sig i den fossilfria ekonomin. För att möta samhällsutmaningarna, ta till vara möjligheterna och hitta lösningar, krävs en regional utvecklingspolitik där hela landet ges möjligheter att utvecklas utifrån sina särskilda förutsättningar. Det gäller såväl städer och tätorter som gles- och landsbygder. Den regionala utvecklingspolitiken är en viktig del i att bygga Sverige starkt och stärka samhällsgemenskapen. Ju fler delar av landet som är utvecklingskraftiga och hållbara, desto starkare blir hela Sverige.

En bredd av insatser inom många utgiftsområden är viktigt för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. Sådana insatser sker med utgångspunkt i de mål som har beslutats av riksdagen och som gäller för respektive utgiftsområde. Tvärsektoriell styrning av resurser inom många utgiftsområden samt regional hänsyn och ett territoriellt perspektiv är av betydelse för att skapa mer ändamålsenliga insatser för att nå såväl målet för den regionala utvecklingspolitiken som andra mål. Med territoriellt perspektiv menas bl.a. att hänsyn ska tas till strukturella skillnader, t.ex. olikheter i tätortsstruktur och lokaliseringsmönster, demografi, socioekonomi och näringsliv.

Regeringens utveckling och styrning av den regionala utvecklingspolitiken är samordnad med vissa insatser inom flertalet utgiftsområden. Insatser inom områdena kompletterar varandra och bidrar till synergier.

Statliga myndigheter och regioner har viktiga roller vid genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken. Även samordning mellan statliga myndigheter och en väl fungerande samverkan mellan statliga myndigheter, regioner, kommuner samt samråd med näringsliv och civila samhällets organisationer är avgörande.

Det är betydelsefullt att främja regionala innovationssystem för näringslivets omställning och konkurrenskraft. Goda och attraktiva livs- och boendemiljöer är av betydelse för såväl städer och tätorter som gles- och landsbygder. Det finns behov av ökad integration, ökat bostadsbyggande, en utvecklad kompetensförsörjning, förbättrade ramvillkor för näringslivet, tillgång till kultur och ett aktivt friluftsliv och en stark välfärd i hela landet. Tillgänglighet till rättsväsende samt ett tryggt och stabilt energisystem med konkurrenskraftiga priser behövs i hela Sverige och är till nytta för både människor och företag. Dessutom är tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystemet grundläggande för den regionala utvecklingen. Förutsättningar ska finnas för att ta till vara digitaliseringens möjligheter. Utbyggnaden och underhållet av samhällsviktig infrastruktur, som vägar, järnvägar och konnektivitet, inkl. fiber och mobilnät, är avgörande för att säkerställa en god tillgänglighet.

Det är väsentligt med god tillgänglighet till kommersiell och offentlig service, finansiellt kapital, kultur, vård, utbildning och kompetens, för såväl människor som företag.

Förordningen (2024:1243) om stöd för att främja tillgången till grundläggande kommersiell service trädde i kraft den 1 januari 2025. Förordningen innebär bl.a. ökade möjligheter att stärka dagligvarubutiker i gles- och landsbygder, bl.a. genom att det maximala stödet för särskilt driftstöd har höjts till 350 000 kronor per år och

mottagare. För att ytterligare stödja dagligvarubutiker i gles- och landsbygder avser regeringen att höja det maximala stödet till 370 000 kronor per år och mottagare från och med den 1 januari 2026.

I juni 2024 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att utreda den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken (dir. 2024:69), den särskilda utredaren överlämnade i juni 2025 delbetänkandet Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85). Utredningens förslag remitteras t.o.m. den 7 oktober 2025 (LI2025/01327).

EU:s sammanhållningspolitik efter 2027

I regeringens skrivelse Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 (skr. 2020/21:133) anges strategiska områden och prioriteringar. Genom samordnade och kompletterande insatser inom och mellan de fyra strategiska områdena och prioriteringarna skapas goda förutsättningar för ett mer effektivt genomförande av den regionala utvecklingspolitiken. Se tabell 2.5 för information om strategiska områden.

Regeringen har identifierat vad som behöver utvecklas i det statliga genomförandet av den regionala utvecklingspolitiken. Det är omställning till en hållbar regional utveckling, betydelsen av ett territoriellt perspektiv där hela landet ges ökad möjlighet att utvecklas samt ett samordnat genomförande där ansvar och uppgifter mellan aktörer är tydliga.

2.8.2 EU:s sammanhållningspolitik

EU:s sammanhållningspolitik perioden 2021–2027

Den regionala utvecklingspolitiken och det svenska genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik är nära integrerade. EU:s sammanhållningspolitik ska främja en harmonisk utveckling inom hela unionen för att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen. Regeringen följer noga genomförandet av sammanhållningspolitiken för perioden 2021–2027. Dialog med regionerna, statliga myndigheter samt övriga berörda aktörer är av stor vikt. Forum för hållbar regional utveckling och regionalfondsprogrammets övervakningskommittéer är exempel på viktiga arenor för denna dialog om såväl pågående genomförande som om framtida sammanhållningspolitik.

Det är angeläget att säkerställa att regionalfondsprogrammen, inklusive Interreg och programmet för Fonden för en rättvis omställning kan genomföras effektivt. Programmen stärker förutsättningarna för innovation, förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet vilket bidrar till den gröna och digitala omställningen. Det är särskilt angeläget att ansvariga myndigheter tillsammans med berörda regioner fortsätter sitt arbete med att mobilisera relevanta aktörer för att främja genomförandet av programmen.

Regeringen föreslår en satsning på stärkt konkurrenskraft i hela Sverige med återförda medel från finansieringsinstrument inom Europeiska regionala utvecklingsfonden 2007–2013. Insatser ska genomföras för en digital och grön omställning med fokus på att främja små- och medelstora företags innovations- och konkurrenskraft.

EU:s sammanhållningspolitik efter 2027

Nuvarande programperiod för sammanhållningspolitiken pågår t.o.m. 2027. Utformningen av sammanhållningspolitiken därefter beror på de ramar som sätts i den kommande fleråriga budgetramen. Den 16 juli 2025 presenterade Europeiska kommis-

sionen förslag till en ny flerårig budgetram för perioden 2028–2034 (se fakta-pm 2025/26:FPM3). Ramarna och innehållet är föremål för pågående förhandling i rådet samt med EU-parlamentet (se utg.omr. 27 avsnitt. 2.7).

2.9 Budgetförslag

2.9.1 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

Tabell 2.19 Anslagsutveckling 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

Tusental kronor

2024	Utfall	1 546 588	Anslagssparande	464 222
2025	Anslag	2 012 337 ¹	Utgiftsprognos	1 843 297
2026	Förslag	2 167 337		
2027	Beräknat	2 226 337		
2028	Beräknat	1 737 237		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag till projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionala företagsstöd, ersättning för vissa kreditförluster samt stöd till kommersiell service. Vidare får anslaget användas för viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet. Dessutom får anslaget användas för ersättningar till regioner och Gotlands kommun för uppgifter om regionalt utvecklingsansvar.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.20 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	2 012 337	2 012 337	2 012 337
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	155 000	214 000	-700 100
<i>varav BP26</i>	<i>110 000</i>	<i>486 000</i>	<i>112 000</i>
– Omfördelning mellan år inom anslaget	83 000	389 000	15 000
– Återflöde av EU-medel till små och medelstora företag	29 000	99 000	99 000
– Finansiering av utökade förvaltningsåtgärder för varg	-2 000	-2 000	-2 000
Överföring till/från andra anslag			425 000
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 167 337	2 226 337	1 737 237

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Genom en omfördelning av anslaget mellan olika år anpassas anslaget till förväntade utgifter vad avser medfinansiering till Fonden för en rättvis omställning. Anslaget ökas med 83 000 000 kronor 2026 och beräknas öka med 389 000 000 kronor 2027 och 15 000 000 kronor 2028. Anslaget ökas genom återflöde av EU-medel från tidigare finansieringsinstrument under programperioden 2007–2013 med 29 000 000 kronor 2026. Anslaget beräknas öka med 99 000 000 kronor 2027 och 2028. Medlen ska enligt EU:s regelverk användas för det ursprungliga ändamålet för finansieringsinstrument vilket är till förmån för små och medelstora företag. Medlen ska användas som medfinansiering inom ramen för regionalfonden i Sverige för att bidra till att EU-medlen kan nyttjas fullt ut. Regeringen beslutade i juni 2025 att Naturvårdsverket ska

rapportera ett lägre referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för den svenska vargpopulationen till Europeiska kommissionen (LI2025/01301). Sänkningen av referensvärdet medför behov av att ytterligare förvaltningsåtgärder vidtas och medför därmed ökade kostnader för Naturvårdsverket. För att finansiera de ökade kostnaderna minskas anslaget med 2 000 000 kronor 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget minska med 2 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 2 167 337 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 2 226 337 000 kronor respektive 1 737 237 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag

Regeringen bemyndigas att under 2026 för anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 820 000 000 kronor 2027–2032.

Skälen för regeringens förslag

Anslaget används framför allt till olika regionala företagsstöd, projektverksamhet och medfinansiering av olika EU-program. Övervägande delen av de stöd som beslutas inom ramen för anslaget är antingen fleråriga samverkansprojekt med många olika offentliga och privata aktörer eller fleråriga företagsinvesteringar. Medlen betalas ut när kostnader har uppstått. De aktörer som kan fatta beslut om framtida åtaganden mot anslaget har därför små möjligheter att påverka stödets utbetalningstakt.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2026 för anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 820 000 000 kronor 2027–2032.

Tabell 2.21 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

Tusental kronor

	Utfall 2024	Prognos 2025	Förslag 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028	Beräknat 2029–2032
Ekonomiska åtaganden vid årets början	2 447 491	3 121 810	3 262 026			
Nya ekonomiska åtaganden	1 801 632	1 570 342	2 058 974			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-899 045	-1 341 143	-1 501 000	-1 837 000	-1 046 000	-937 000
Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden	-228 268	-88 983				
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	3 121 810	3 262 026	3 820 000			
Beslutat/förslaget bemyndigande	3 780 000	3 500 000	3 820 000			

2.9.2 1:2 Transportbidrag

Tabell 2.22 Anslagsutveckling 1:2 Transportbidrag

Tusental kronor

2024	Utfall	525 179	Anslagssparande	25 908
2025	Anslag	549 864 ¹	Utgiftsprognos	495 000
2026	Förslag	455 864		
2027	Beräknat	455 864		
2028	Beräknat	455 864		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag till regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.23 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 1:2 Transportbidrag

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	549 864	549 864	549 864
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	-94 000	-94 000	-94 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	455 864	455 864	455 864

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 455 864 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Transportbidrag* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 455 864 000 kronor respektive år.

2.9.3 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027

Tabell 2.24 Anslagsutveckling 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027

Tusental kronor

2024	Utfall	640 857	Anslagssparande	439 143
2025	Anslag	1 732 000 ¹	Utgiftsprognos	1 237 317
2026	Förslag	2 251 000		
2027	Beräknat	1 955 000		
2028	Beräknat	1 996 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2025 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning för programperioden 2021–2027. Anslaget får därutöver användas för eventuella slutregleringar för Europeiska regionala utvecklingsfonden för programperioden 2014–2020.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 2.25 Förändringar av anslagsnivån 2026–2028 för 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027**

Tusental kronor

	2026	2027	2028
Anvisat 2025¹	1 732 000	1 732 000	1 732 000
Beslutade, föreslagna och aviserade åtgärder	519 000	223 000	264 000
<i>varav BP26</i>	<i>52 000</i>	<i>378 000</i>	<i>426 000</i>
– Omfördelning mellan år inom anslaget	52 000	378 000	426 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 251 000	1 955 000	1 996 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2024 (bet. 2024/25:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Genom en omfördelning av anslaget mellan olika år anpassas anslaget till förväntade utgifter. Anslaget ökas med 52 000 000 kronor 2026 och beräknas öka med 378 000 000 kronor 2027 och 426 000 000 kronor 2028.

Medlen från Fonden för en rättvis omställning uppgår till 1 635 315 213 kronor för programperioden 2021–2027. Medlen från Europeiska regionala utvecklingsfonden inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt och Fonden för en rättvis omställning uppgår till totalt 10 691 810 987 kronor för programperioden.

Regeringen föreslår att 2 251 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027* för 2026. För 2027 och 2028 beräknas anslaget till 1 955 000 000 kronor respektive 1 996 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden**Regeringens förslag**

Regeringen bemyndigas att under 2026 för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 900 000 000 kronor 2027–2030.

Skälen för regeringens förslag

Verksamheten inom Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2026 för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 900 000 000 kronor 2027–2030.

Tabell 2.26 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027

Tusental kronor

	Utfall 2024	Prognos 2025	Förslag 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028	Beräknat 2029–2030
Ekonomiska åtaganden vid årets början	2 909 903	4 309 137	4 950 409			
Nya ekonomiska åtaganden	2 049 517	1 665 472	1 560 000			
Utgifter mot anslag till följd av ekonomiska åtaganden	-595 961	-1 024 200	-1 610 409	-1 600 000	-1 600 000	-1 700 000
Övriga förändringar av ekonomiska åtaganden	-54 322					
Ekonomiska åtaganden vid årets slut	4 309 137	4 950 409	4 900 000			
Beslutat/föreslaget bemyndigande	4 800 000	5 050 000	4 900 000			